

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НРЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет
економіки, управління та діджиталізації
(назва факультету)

Кафедра
фінансів, обліку та оподаткування ім. С.Юрія
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о. декана факультету
 (Коркушко О.Н.)
«30» серпня 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь	бакалавр
освітньо-професійна програма	Облік і оподаткування
шифр і назва галузі знань	07 Управління та адміністрування
шифр і назва спеціальності	071 Облік і оподаткування
назва спеціалізації	
мова викладання	Українська

м. Кам'янець-Подільський
2024 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

(повне найменування закладу вищої освіти)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

1. **Гуменюк І.Л.**, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С.Юрія.

Робоча програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С.Юрія.

Протокол від «27» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Тимків А.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» _серпня_ 2024 року

1. Мета навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення навчальної дисципліни: підготувати студентів до навчання у закладі вищої освіти відповідно до сучасних інтеграційних процесів у міжнародній освіті в контексті Болонської декларації; допомогти студентам зрозуміти значення бухгалтерського обліку та оподаткування, фінансів та економіки, їх сучасний стан та можливі напрями розвитку; дати зрозуміти студентам, що історична еволюція бухгалтерського обліку, фінансів та економіки, як науки, розглядається не заради неї самої, а для полегшення розуміння теперішнього і передбачення майбутнього.

1.2. Компетентності, яких набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК03. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК04. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.</p> <p>ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.</p> <p>СК02. Здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.</p> <p>СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.</p> <p>СК04. Здатність застосування знань права та податкового</p>

	<p>законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.</p> <p>СК05. Здатність проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.</p> <p>СК06. Здатність здійснення облікових процедур із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.</p> <p>СК07. Здатність застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості.</p> <p>СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.</p> <p>СК09. Здатність здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.</p> <p>СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.</p> <p>СК11. Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави</p>
--	--

1.3. Програмні результати навчання:

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем..</p> <p>ПР15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.</p> <p>ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p>
---	--

2. Опис навчальної дисципліни

1. Найменування показників:

1.1. Кількість кредитів – 4

1.2. Загальна кількість годин – 120

1.3. Кількість модулів – 1

1.4. Кількість змістових модулів – 2

1.5. Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва) –

2. Характеристика навчальної дисципліни:

2.1. Форма навчання – очна (денна), заочна

2.2. Статус навчальної дисципліни (нормативна/навчальна дисципліна самостійного вибору) – нормативна.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни (перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання) – ПР 03, ПР 04, ПР 05, економічна теорія.

3. Обсяг навчальної дисципліни

3.1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

<p>Змістовний модуль 1. Організація навчально-виховного процесу у вищій школі України.</p>
<p>Тема 1. Вища освіта в контексті Болонського процесу   Нормативно-законодавча база освіти в Україні. Структура освіти України. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні освіти. Мета та завдання вищої освіти. Принципи вищої освіти в Україні.   Види вищих навчальних закладів. Принципи діяльності вищих навчальних закладів. Головні завдання вищого навчального закладу.   Євроінтеграція як соціально-економічний процес. Чинники євроінтеграції вищої освіти. Хронологія подій Болонського процесу. Залучення Європейських держав у Болонський процес. Основні документи Болонського процесу. Відмінність та подібність систем вищої освіти України і Європейських держав. Стратегічні завдання реформування вищої освіти України.</p>
<p>Тема 2. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою   Зміст вищої освіти в Україні. Державний стандарт освіти як основний документ, що визначає сукупність норм для освітньо-кваліфікаційного рівня. Складові державного стандарту освіти: освітня (освітньо-кваліфікаційна) характеристика: нормативна та варіативна частини змісту освіти.   Тести як метод діагностики якості знань студентів. Нормативні та вибірково навчальні дисципліни і порядок їх запровадження. Система планування у вищому навчальному закладі.</p>
<p>Тема 3. Організація навчального процесу в ЗВО   Процес навчання як система. Рушійні сили та логіка навчального процесу. Етапи процесу навчання. Характеристика типів навчання. Основні методологічні засади та чинники інтенсифікації процесу навчання. Нормативно-правова база організації навчального процесу.   Форми навчання в ЗВО: денна, вечірня, заочна, дистанційна, екстернатна. Основні форми організації навчального процесу у закладах вищої освіти. Види навчальних занять: лекції, лабораторні, практичні, семінарські та індивідуальні заняття, консультації. Індивідуальні завдання. Комплексні форми організації навчального процесу. Самостійна робота студентів. Мета, завдання та види практичної підготовки студентів. Безперервність та послідовність видів практики. Система організації науково-дослідної роботи студентів.</p>
<p>Тема 4. Неформальна освіта у навчанні та здобутті додаткових навиків для роботи за фахом.   Концептуальна ідея розвитку освіти впродовж життя. Сучасні теоретичні підходи до організації неформальної освіти. Соціальні передумови розвитку неформальної освіти. Система освіти в Україні. Зарубіжний досвід становлення та використання неформальної освіти. Функції неформальної освіти у процесі професійної підготовки за фахом. Сучасні онлайн можливості здобуття додаткових компетенцій</p>
<p>Змістовний модуль 2. Організація підготовки фахівців економічного профілю.</p>
<p>Тема 5. Загальна характеристика професії бухгалтера   Історія бухгалтерського обліку. Вимоги, що пред'являються до бухгалтерів в сучасному суспільстві. Сертифікація бухгалтерів.   Споріднені професії. Функції та навики, якими повинен володіти бухгалтер з метою забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємства.</p>

<p>Тема 6. Організація бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні Бухгалтерський облік: сутність, значення, стандарт. Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Класифікація видів обліку. Мета, завдання та принципи бухгалтерського обліку. Звітність підприємства. Бухгалтерський баланс, його зміст і побудова. Рахунки бухгалтерського обліку, їх суть, структура і будова. План рахунків бухгалтерського обліку. Форми бухгалтерського обліку.</p> <p>Перспективи професії. Проблеми підготовки фахівців для економічної сфери.</p>
<p>Тема 7. Оволодіння тайнами професії бухгалтера, фінансиста та економіста Установка на навчання. Психофізіологічні основи розумової діяльності. Динаміка працездатності. Навички та вміння. Процеси переробки інформації людиною</p> <p>Роль планування у прийнятті управлінських рішень. Роль прогнозування у прийнятті управлінських рішень. Роль контролю у прийнятті управлінських рішень. Роль аналізу у прийнятті управлінських рішень.</p>
<p>Тема 8. Раціоналізація праці та зниження затрат робочого часу в обліковому (фінансово-економічному) процесі Поняття та основні елементи наукової організації праці. Розробка раціональних форм розподілу і кооперації праці. Покращення організації і обслуговування робочих місць. Удосконалення методів і прийомів праці. Раціоналізація режимів праці і відпочинку. Покращення умов праці.</p> <p>Планування особистої роботи персоналу підприємства. Організація та раціоналізація робочих місць. Розробка ефективних систем мотивації та оплати праці.</p> <p>Індивідуальна та групова праця студентів. Раціоналізація праці й відпочинку студентів. Взаємозв'язок ритмічності праці та її результатів.</p>
<p>Тема 9. Ергономічні проблеми підвищення продуктивності праці та вимоги до працівників бухгалтерської (фінансово-економічної) служби Поняття про ергономіку. Ергономічний аналіз діяльності. Сучасні вимоги та підбір кадрів економічного відділу.</p> <p>Вимоги до робочого місця економіста та контроль за їх дотриманням. Порівняльна характеристика кваліфікаційних вимог економіста та бухгалтера. Порівняльна характеристика завдань та обов'язків головного економіста та начальника фінансової служби підприємства.</p>
<p>Тема 10. Аналіз господарської діяльності Основні поняття та роль економічного аналізу за ринкових відносин. Історія та перспективи розвитку економічного аналізу. Мета, завдання та основні категорії економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науковими дисциплінами. Предмет економічного аналізу. Види й напрямки економічного аналізу. Організація аналітичної роботи на підприємстві</p> <p>Сенсорний аналіз, його сутність і межі застосування. Методи визначення резервів виробництва. Економічний аналіз і прийняття управлінських рішень. Організація економічного аналізу на підприємстві.</p>
<p>Тема 11. Цифрові технології у роботі економіста» як засіб неперервної освіти у підготовці фахівців економічного профілю Соціальне замовлення на професійну підготовку майбутніх економістів у системі неперервної освіти.</p> <p>Концепція навчання впродовж життя як визначальний елемент стратегії Європейського Союзу щодо формування конкурентоспроможного суспільства</p>

3.2. Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять, програма навчальної дисципліни

3.2.1. Очна (денна)

1) Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬОГО	л	пр	сем	лаб	сам.в.	
ЗМ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ.	38	10	-	4	-	24	
Тема 1. Вища освіта в контексті Болонського процесу.	10	4	-	-	-	6	
Тема 2. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою.	10	2	-	-	-	8	
Тема 3. Організація навчального процесу в ЗВО.	10	2	-	2	-	6	
Тема 4. Неформальна освіта у навчанні та здобутті додаткових навиків для роботи за фахом.	8	2		2		4	
ЗМ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ.	82	20	-	12	-	50	
Тема 5. Загальна характеристика професії бухгалтера.	12	2	-	2	-	8	
Тема 6. Організація бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні.	12	4	-	2	-	6	
Тема 7. Оволодіння тайнами професії бухгалтера, фінансиста та економіста	10	2	-	-	-	8	
Тема 8. Раціоналізація праці та зниження затрат робочого часу в обліковому (фінансово-економічному) процесі.	12	2	-	2	-	8	
Тема 9. Ергономічні проблеми підвищення продуктивності праці та вимоги до працівників бухгалтерської (фінансово-економічної) служби.	12	2	-	2	-	8	
Тема 10. Аналіз господарської діяльності.	12	4	-	2	-	6	
Тема 11. Цифрові технології у роботі економіста як засіб неперервної освіти у підготовці фахівців економічного профілю	12	4	-	2	-	6	
РАЗОМ	120	30	-	16	-	74	

2) Теми та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Вища освіта в контексті Болонського процесу	Реформування вищої освіти в Україні. Мета та основні завдання програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України	2
2	Тема 2. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою	Розширення доступу до вищої освіти. Індивідуалізація підготовки фахівців. Основні завдання, принципи та етапи формування Європейського простору вищої освіти.	2
3	Тема 3. Організація навчального процесу в ЗВО	Кредитно-модульна система підготовки фахівців (КМСОНП): основні терміни та поняття. Контроль за індивідуальним навчальним планом студента. Організаційні аспекти навчального процесу. Особливості переведення, відрахування, поновлення студентів та переривання їхнього навчання.	2
4	Тема 4. Неформальна освіта у навчанні та здобутті додаткових навиків для роботи за фахом.	Концептуальна ідея розвитку освіти впродовж життя. Сучасні теоретичні підходи до організації неформальної освіти. Соціальні передумови розвитку неформальної освіти. Система освіти в Україні. Зарубіжний досвід становлення та використання неформальної освіти. Функції неформальної освіти у процесі професійної підготовки за фахом. Сучасні онлайн можливості здобуття додаткових компетенцій	2
5	Тема 5. Загальна характеристика професії бухгалтера	Історія бухгалтерського обліку. Вимоги, що пред'являються до бухгалтерів в сучасному суспільстві. Сертифікація бухгалтерів.	2
6	Тема 6. Організація бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні	Бухгалтерський облік: сутність, значення, стандарт. Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Класифікація видів обліку. Мета, завдання та принципи бухгалтерського обліку.	4
7	Тема 7. Організація бухгалтерського обліку і	Звітність підприємства. Бухгалтерський баланс, його зміст і побудова.	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
	оподаткування в Україні	Рахунки бухгалтерського обліку, їх суть, структура і будова. План рахунків бухгалтерського обліку. Форми бухгалтерського обліку.	
8	Тема 8. Оволодіння тайнами професії бухгалтера, фінансиста та економіста	Установка на навчання. Психофізіологічні основи розумової діяльності. Динаміка працездатності. Навички та вміння. Процеси переробки інформації людиною.	2
9	Тема 9. Раціоналізація праці та зниження затрат робочого часу в обліковому (фінансово-економічному) процесі	Поняття та основні елементи наукової організації праці. Розробка раціональних форм розподілу і кооперації праці. Покращення організації і обслуговування робочих місць. Удосконалення методів і прийомів праці. Раціоналізація режимів праці і відпочинку. Покращення умов праці.	2
10	Тема 10. Аналіз господарської діяльності.	Основні поняття та роль економічного аналізу за ринкових відносин. Історія та перспективи розвитку економічного аналізу. Мета, завдання та основні категорії економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науковими дисциплінами..	4
11.	Тема 11. Цифрові технології у роботі економіста» як засіб неперервної освіти у підготовці фахівців економічного профілю	Соціальне замовлення на професійну підготовку майбутніх економістів у системі неперервної освіти. Концепція навчання впродовж життя як визначальний елемент стратегії Європейського Союзу щодо формування конкурентоспроможного суспільства	4
Всього			30

3) Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 2. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою	Розширення доступу до вищої освіти. Індивідуалізація підготовки фахівців. Основні завдання, принципи та етапи формування Європейського простору вищої освіти. Інновації у вищій школі України та напрями реформування традиційної системи навчання. Основні напрями та принципи	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		структурування навчальних курсів: професіоналізація змісту навчання, виділення основних компонентів у змісті навчання, впровадження модульної системи, проблемно-тематичного підходу та використання інваріанта структурної моделі науки.	
2	Тема 3. Організація навчального процесу в коледжі	Кредитно-модульна система підготовки фахівців (КМСОНП): основні терміни та поняття. Контроль за індивідуальним навчальним планом студента. Організаційні аспекти навчального процесу. Особливості переведення, відрахування, поновлення студентів та переривання їхнього навчання. Закони, закономірності і принципи навчання у вищій школі. Загальні та конкретні закономірності навчального процесу у вищій школі. Принципи дидактики вищої школи: науковості, системності, послідовності, свідомості навчання, активності, самостійності, наочності, ґрунтовності, практичної направленості та єдності освітніх, розвивальних та виховних функцій освіти. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	2
3	Тема 4 . Неформальна освіта у навчанні та здобутті додаткових навиків для роботи за фахом.	Соціальні передумови розвитку неформальної освіти. Система освіти в Україні. Зарубіжний досвід становлення та використання неформальної освіти. Функції неформальної освіти у процесі професійної підготовки за фахом.	2
4	Тема 5. Загальна характеристика професії бухгалтера.	Історія бухгалтерського обліку. Вимоги, що пред'являються до бухгалтерів в сучасному суспільстві. Сертифікація бухгалтерів. Споріднені професії. Функції та навиків, якими повинен володіти бухгалтер з метою забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємства.	2
5	Тема 6. Організація бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні.	Бухгалтерський облік: сутність, значення, стандарт. Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Класифікація видів обліку. Мета, завдання та принципи бухгалтерського обліку. Звітність підприємства. Бухгалтерський баланс, його зміст і побудова. Рахунки бухгалтерського обліку, їх суть, структура і будова. План рахунків бухгалтерського обліку. Форми	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		бухгалтерського обліку. Перспективи професії. Проблеми підготовки фахівців для економічної сфери.	
6	Тема 7. Оволодіння тайнами професії бухгалтера, фінансиста та економіста	Установка на навчання. Психофізіологічні основи розумової діяльності. Динаміка працездатності. Навички та вміння. Процеси переробки інформації людиною.	2
7	Тема 8. Раціоналізація праці та зниження затрат робочого часу в обліковому (фінансово-економічному) процесі.	Роль планування у прийнятті управлінських рішень. Роль прогнозування у прийнятті управлінських рішень. Роль контролю у прийнятті управлінських рішень. Роль аналізу у прийнятті управлінських рішень. Індивідуальна та групова праця студентів. Раціоналізація праці й відпочинку студентів. Взаємозв'язок ритмічності праці та її результатів.	2
8	Тема 9. Ергономічні проблеми підвищення продуктивності праці та вимоги до працівників бухгалтерської (фінансово-економічної) служби.	Поняття про ергономіку. Ергономічний аналіз діяльності. Сучасні вимоги та підбір кадрів бухгалтерської служби. Вимоги до робочого місця бухгалтера та контроль за їх дотриманням. Порівняльна характеристика кваліфікаційних вимог економіста та бухгалтера. Порівняльна характеристика завдань та обов'язків головного бухгалтера та начальника фінансової служби підприємства.	2
9	Тема 10. Аналіз господарської діяльності	Основні поняття та роль економічного аналізу за ринкових відносин. Історія та перспективи розвитку економічного аналізу. Мета, завдання та основні категорії економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науковими дисциплінами. Предмет економічного аналізу. Види й напрямки економічного аналізу. Організація аналітичної роботи на підприємстві. Сенсорний аналіз, його сутність і межі застосування. Методи визначення резервів виробництва. Економічний аналіз і прийняття управлінських рішень. Організація економічного аналізу на підприємстві.	2
10	Тема 11. Цифрові технології у роботі економіста» як засіб неперервної	Соціальне замовлення на професійну підготовку майбутніх економістів у системі неперервної освіти. Концепція навчання впродовж життя як визначальний елемент стратегії	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
	освіти у підготовці фахівців економічного профілю	Європейського Союзу щодо формування конкурентоспроможного суспільства	
Всього			16

4) Темати та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1			
2			
Всього			

5) Темати та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1			
2			
Всього			

б) Темати, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Вища освіта в контексті Болонського процесу	Пріоритетні напрями реформування вищої школи. Основні шляхи проведення реформ у системі вищої освіти України. Інтеграція освіти і науки України у Європейське інформаційне та освітнє середовище. Співробітництво України з Європейськими країнами.	6
2	Тема 2. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою	Інновації у вищій школі України та напрями реформування традиційної системи навчання. Основні напрями та принципи структурування навчальних курсів: професіоналізація змісту навчання, виділення основних компонентів у змісті навчання, впровадження модульної системи, проблемно-тематичного підходу та використання інваріанта структурної моделі науки.	8
3	Тема 3. Організація навчального процесу в ЗВО	Закони, закономірності і принципи навчання у вищій школі. Загальні та конкретні закономірності навчального процесу у вищій школі. Принципи дидактики вищої школи: науковості, системності, послідовності, свідомості навчання, активності, самостійності, наочності, ґрунтовності, практичної направленості та	8

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		єдності освітніх, розвивальних та виховних функцій освіти. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	
4	Тема 4. Загальна характеристика професії бухгалтера.	Споріднені професії. Функції та навички, якими повинен володіти бухгалтер з метою забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємства.	8
5	Тема 5. Організація бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні.	Історія бухгалтерського обліку. Вимоги, що пред'являються до бухгалтерів в сучасному суспільстві. Сертифікація бухгалтерів. Споріднені професії. Функції та навички, якими повинен володіти бухгалтер з метою забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємства.	6
6	Тема 6. Оволодіння тайнами професії бухгалтера, фінансиста та економіста	Бухгалтерський облік: сутність, значення, стандарт. Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Класифікація видів обліку. Мета, завдання та принципи бухгалтерського обліку. Звітність підприємства. Бухгалтерський баланс, його зміст і побудова. Рахунки бухгалтерського обліку, їх суть, структура і будова. План рахунків бухгалтерського обліку. Форми бухгалтерського обліку. Перспективи професії. Проблеми підготовки фахівців для економічної сфери.	8
7	Тема 7. Раціоналізація праці та зниження затрат робочого часу в обліковому (фінансово-економічному) процесі.	Установка на навчання. Психофізіологічні основи розумової діяльності. Динаміка працездатності. Навички та вміння. Процеси переробки інформації людиною.	8
8	Тема 8. Ергономічні проблеми підвищення продуктивності праці та вимоги до працівників бухгалтерської (фінансово-економічної) служби.	Роль планування у прийнятті управлінських рішень. Роль прогнозування у прийнятті управлінських рішень. Роль контролю у прийнятті управлінських рішень. Роль аналізу у прийнятті управлінських рішень. Індивідуальна та групова праця студентів. Раціоналізація праці й відпочинку студентів. Взаємозв'язок ритмічності праці та її результатів.	8
9	Тема 9. Аналіз господарської діяльності	Поняття про ергономіку. Ергономічний аналіз діяльності. Сучасні вимоги та підбір кадрів бухгалтерської служби. Вимоги до	6

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		робочого місця бухгалтера та контроль за їх дотриманням. Порівняльна характеристика кваліфікаційних вимог економіста та бухгалтера. Порівняльна характеристика завдань та обов'язків головного бухгалтера та начальника фінансової служби підприємства.	
10	Тема 10.	Основні поняття та роль економічного аналізу за ринкових відносин. Історія та перспективи розвитку економічного аналізу. Мета, завдання та основні категорії економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науковими дисциплінами. Предмет економічного аналізу. Види й напрямки економічного аналізу. Організація аналітичної роботи на підприємстві. Сенсорний аналіз, його сутність і межі застосування. Методи визначення резервів виробництва. Економічний аналіз і прийняття управлінських рішень. Організація економічного аналізу на підприємстві.	8
	Тема 11 «Цифрові технології у роботі економіста» як засіб неперервної освіти у підготовці фахівців економічного профілю	Соціальне замовлення на професійну підготовку майбутніх економістів у системі неперервної освіти. Концепція навчання впродовж життя як визначальний елемент стратегії Європейського Союзу щодо формування конкурентоспроможного суспільства	
Всього			74

3.2.2. ЗАОЧНА

1) Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬОГО	л	пр	сем	лаб	сам.в.	
ЗМ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ.	44	4	-	2	-	38	
Тема 1. Вища освіта в контексті Болонського процесу.	10	-	-	-	-	10	
Тема 2. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою.	10	2	-	-	-	8	
Тема 3. Організація навчального	12	-	-	2	-	10	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	УСЬОГО	л	пр	сем	лаб	сам.в.	
процесу в ЗВО.							
Тема 4. Неформальна освіта у навчанні та здобутті додаткових навиків для роботи за фахом.	12	2		-		10	
ЗМ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ.	78	2	-	-	-	76	
Тема 5. Загальна характеристика професії бухгалтера.	10	-	-	-	-	10	
Тема 6. Організація бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні.	10	-	-	-	-	10	
Тема 7. Оволодіння тайнами професії бухгалтера, фінансиста та економіста	12	-	-	-	-	12	
Тема 8. Раціоналізація праці та зниження затрат робочого часу в обліковому (фінансово-економічному) процесі.	12	2	-	-	-	10	
Тема 9. Ергономічні проблеми підвищення продуктивності праці та вимоги до працівників бухгалтерської (фінансово-економічної) служби.	10	-	-	-	-	10	
Тема 10. Аналіз господарської діяльності.	12	-	-	-	-	12	
Тема 11. Цифрові технології у роботі економіста як засіб неперервної освіти у підготовці фахівців економічного профілю	10	-	-	-	-	10	
РАЗОМ	120	6	-	2	-	112	

2) Темі та короткий зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 2. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою.	Інновації у вищій школі України та напрями реформування традиційної системи навчання. Основні напрями та принципи структурування навчальних курсів: професіоналізація змісту навчання, виділення основних компонентів у змісті навчання, впровадження модульної системи, проблемно-тематичного підходу та використання інваріанта структурної моделі науки.	2
2	Тема 4. Неформальна освіта у навчанні та	Соціальні передумови розвитку неформальної освіти. Система освіти в Україні. Зарубіжний досвід становлення та використання неформальної освіти. Функції неформальної	2

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
	здобутті додаткових навиків для роботи за фахом.	освіти у процесі професійної підготовки за фахом.	
3	Тема 8. Рационалізація праці та зниження затрат робочого часу в обліковому (фінансово-економічному) процесі.	Роль планування у прийнятті управлінських рішень. Роль прогнозування у прийнятті управлінських рішень. Роль контролю у прийнятті управлінських рішень. Роль аналізу у прийнятті управлінських рішень. Індивідуальна та групова праця студентів. Рационалізація праці й відпочинку студентів. Взаємозв'язок ритмічності праці та її результатів.	2
Всього			6

3) Теми та короткий зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1	Тема 3. Організація навчального процесу в ЗВО	Закони, закономірності і принципи навчання у вищій школі. Загальні та конкретні закономірності навчального процесу у вищій школі. Принципи дидактики вищої школи: науковості, системності, послідовності, свідомості навчання, активності, самостійності, наочності, ґрунтовності, практичної направленості та єдності освітніх, розвивальних та виховних функцій освіти. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	2
2			
Всього			2

4) Теми та короткий зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1			
2			
Всього			

5) Теми та короткий зміст лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин*
1			
2			
Всього			

6) Теми, що виносяться на самостійне опрацювання, їх короткий зміст

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
1	Тема 1. Вища	Реформування вищої освіти в Україні.	10

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
	освіта в контексті Болонського процесу	Мета та основні завдання програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України	
2	Тема 2. Фундаменталізація та індивідуалізація підготовки фахівців з вищою освітою	Розширення доступу до вищої освіти. Індивідуалізація підготовки фахівців. Основні завдання, принципи та етапи формування Європейського простору вищої освіти.	8
3	Тема 3. Організація навчального процесу в ЗВО	Кредитно-модульна система підготовки фахівців (КМСОНП): основні терміни та поняття. Контроль за індивідуальним навчальним планом студента. Організаційні аспекти навчального процесу. Особливості переведення, відрахування, поновлення студентів та переривання їхнього навчання.	10
4	Тема 4 . Неформальна освіта у навчанні та здобутті додаткових навиків для роботи за фахом.	Концептуальна ідея розвитку освіти впродовж життя. Сучасні теоретичні підходи до організації неформальної освіти. Соціальні передумови розвитку неформальної освіти. Система освіти в Україні. Зарубіжний досвід становлення та використання неформальної освіти. Функції неформальної освіти у процесі професійної підготовки за фахом. Сучасні онлайн можливості здобуття додаткових компетенцій	10
5	Тема 5. Загальна характеристика професії бухгалтера	Історія бухгалтерського обліку. Вимоги, що пред'являються до бухгалтерів в сучасному суспільстві. Сертифікація бухгалтерів.	10
6	Тема 6. Організація бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні	Бухгалтерський облік: сутність, значення, стандарт. Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Класифікація видів обліку. Мета, завдання та принципи бухгалтерського обліку.	10
			12
7	Тема 7. Організація бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні	Звітність підприємства. Бухгалтерський баланс, його зміст і побудова. Рахунки бухгалтерського обліку, їх суть, структура і будова. План рахунків бухгалтерського обліку.	10

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст питань теми, що виносяться на вивчення	Кількість годин
		Форми бухгалтерського обліку.	
8	Тема 8. Оволодіння тайнами професії бухгалтера, фінансиста та економіста	Установка на навчання. Психофізіологічні основи розумової діяльності. Динаміка працездатності. Навички та вміння. Процеси переробки інформації людиною.	10
9	Тема 9. Раціоналізація праці та зниження затрат робочого часу в обліковому (фінансово-економічному) процесі	Поняття та основні елементи наукової організації праці. Розробка раціональних форм розподілу і кооперації праці. Покращення організації і обслуговування робочих місць. Удосконалення методів і прийомів праці. Раціоналізація режимів праці і відпочинку. Покращення умов праці.	12
10	Тема 10. Аналіз господарської діяльності.	Основні поняття та роль економічного аналізу за ринкових відносин. Історія та перспективи розвитку економічного аналізу. Мета, завдання та основні категорії економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науковими дисциплінами..	10
11.	Тема 11. Цифрові технології у роботі економіста» як засіб неперервної освіти у підготовці фахівців економічного профілю	Соціальне замовлення на професійну підготовку майбутніх економістів у системі неперервної освіти. Концепція навчання впродовж життя як визначальний елемент стратегії Європейського Союзу щодо формування конкурентоспроможного суспільства	10
Всього			112

4. Форми та методи контролю

4.1. Форми та методи викладання, навчання: Словесні методи: лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь та інші; семінарські та практичні заняття; наочні методи: презентація, демонстрація, ілюстрація; – пояснювально-ілюстративні методи; проблемно-пошукові методи; інтерактивні методи; ситуаційні завдання; робота з інформаційними ресурсами; дистанційне навчання з використанням системи Moodle.

4.2. Форми та методи поточного контролю: Усне та письмове опитування; стандартизовані тести; модульні контрольні роботи; презентація результатів виконання індивідуальних та командних завдань: наукових, розрахункових, аналітичних та інших; реферати, есе та доповіді.

4.3. Форми і методи підсумкового контролю: Залік

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- залік;
- стандартизовані тести;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

6. Розподіл балів, які отримують студенти

6.1. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності (шкала Інституту), яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну (державну) шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Іспит	Залік
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
65-74	D (задовільно)	Задовільно	
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

6.2. Розподіл вагових коефіцієнтів за змістовими модулями оцінювання складових поточного та підсумкового контролю результатів навчальної діяльності студентів з вивчення нормативних і вибіркового дисциплін:

6.2.1. Розподіл вагових коефіцієнтів для заліку (для денної форми навчання): Залік:

Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2 Рейтингова (підсумкова оцінка за змістовий модуль 2, враховуючи поточне опитування)						Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів) або Залік
40 %				60 %						100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	

6.2.2. Розподіл вагових коефіцієнтів для заліку (для заочної форми навчання):

Залік:

Змістовий модуль 1					Підсумкова оцінка за змістовий модуль, враховуючи оцінку за захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення	Рейтингова (підсумкова) оцінка з навчальної дисципліни (100 балів)				
МКР										
60 %					40 %					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	

7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

7.1. Компетентності (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
90-93	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначити тенденції та суперечності

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
60-64	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
	відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

7.2. Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання здійснюється за 100-бальною системою.

7.3. Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

7.4. Оцінювання захист навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

7.5. Оцінювання заліку здійснюється за 100-бальною системою.

8. Інструменти, обладнання, програмне, методичне забезпечення навчальної дисципліни

Робоча програма (розглянута та схвалена на засіданні кафедри). Плани занять, конспект лекцій. Перелік основної та додаткової літератури. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань, з дисципліни, завдань для модульних контрольних робіт. Електронний підручник. Методичні розробки для проведення окремих занять.

9. Рекомендовані джерела інформації

9.1. Нормативно-правова база

1. Господарський Кодекс України : за станом на 6 жовтня 2016 р. // Верховна Рада України / Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. №18, 19-20,21-22, із змінами і доповненнями № 4017-IX від 10.10.2024
2. Податковий кодекс України : Закон від 02.12.2010 № 2755-VI / остання редакція від 21.12.2016/ URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, із змінами та доповненнями [№ 3257-IX від 14.07.2023](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14). Джерело доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. N 1556-VII

9.2. Основна література

1. Гуменюк І.Л., Чубайко О.В., Шевчук О.В. Формування фахової компетентності у студентів економічного спрямування, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології. Науковий журнал «Інноваційна педагогіка» 2022. Випуск 18. том 3. с.32-35.
2. Жуков. С.А., Дюгованець О.М., Балко О.Ю. Мале підприємництво в Україні: роль, стан і перспективи розвитку в період соціально-економічних потрясінь. Вісник економічної науки України. 2019. № 1 (36). С. 40-43.
3. Кашуба О.М. Підприємництво в Україні: проблеми і перспективи розвитку. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2015/24.pdf.
4. Мацола М.М., Деделюк В.Р. Роль вищої бізнес-освіти у набутті підприємницьких навичок. Роль інновацій в трансформації образу сучасної науки: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27-28 грудня 2019 р.) / ГО "Інститут інноваційної освіти"; науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ 2019. с. 200-202.
5. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки: навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. Теорії. Нац. ун-т держ. податкової служби України. К.: Центр учб. літ., 2015. 324 с.
6. Сагайдак. Ю. Підприємницька діяльність як основна форма реалізації економічних прав людини. теоретико-правовий аспект. URL: https://kneu.edu.ua/get_file/6357/The%20contracts%20of%20Kievan%20Rus%20and%20Bizantium.pdf.

9.3. Додаткова література

1. Лозова Г.М., Шорубалко Б.В. Інтелектуальна безпека держави в системі конкурентоспроможності національної економіки. Науковий вісник Ужгородського нац. університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 20 Частина 2. 2018. С.102-107 Фахове видання. Index Copernicus
2. Максименко С.Д. Підприємництво: психологічні, організаційні та економічні аспекти : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ. нац. торг.- екон. ун-т. К. : КНТЕУ, 2016. 719 с
3. Сотник І.М., Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с. URL: <http://sites.znu.edu.ua/scienceearth/assets/documents/principles/Pidruchnyk-Pidpryyemnytstvo-torhivlya-birzhovadiyalnist.pdf>. (дата звернення: 25.08.2020).
4. Тягунова Н. М., Спориш О.А. Підприємництво і бізнес-культура. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2014. 118 с.
5. Ярошевич Н. Б. Підприємництво і менеджмент навч. посіб. К.: Ліра-К, 2014. 408 с.

9.4. Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.com.ua> - освітній портал.
2. <http://www.mon.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.apsu.org.ua> – Національна Академія педагогічних наук України.
4. <http://zakon2.rada.gov.ua> – Верховна Рада України.